

Tentoonstelling **Herentse** kapellen

Stuurgroep Erfgoed Herent - 26 tot 29 april 2012

De redactieploeg van het project “Herentse kapellen”:

Guy SAELEMAEKERS, Patrick VANDENHAUTE, André MERTENS, Julien VANDENSANDE, Vic VAN EYCKEN,
Maurice BUELENS, Luc BEHETS, André BEULLENS, Herman VAN HOVE

“On ne peut prétendre avoir vu une chose tant que l’on ne l’a pas photographiée.”

Emile ZOLA

Voorwoord van de voorzitter van de Stuurgroep Erfgoed van Herent

Al onder het voorzitterschap van wijlen Frans VAN DE POEL nam het Genootschap voor Heemkunde van Herent het initiatief om een lijst te maken van de kapellen in Herent, de Herentse Kapelletjesbaan. Een nieuw project rond kruisen en kapellen werd in 2007 door Europa opgestart en in Vlaanderen getrokken door het Intergemeentelijk Opbouwwerk (IGO). Oorspronkelijk heeft ook de Stuurgroep Erfgoed aan dit project geparticipeerd, maar uiteindelijk kwam het niet van de grond. Dit Europees project gaf wel de aanzet tot het vervolledigen en verbeteren van de lijst van kruisen en kapellen. Het is deze lijst die als basis heeft gediend voor een uitgebreider onderzoek naar de kapellen door de Stuurgroep Erfgoed .

Wij hebben ons hierbij wel beperkt tot kapellen die vanop de openbare weg zichtbaar en bereikbaar zijn. Naar de kleinere staak-, boom- en gevelkappelletjes werd niet speciaal gezocht, maar wanneer we er toevallig eentje zagen werd dat wel genoteerd. Zij maken dan ook geen deel uit van deze tentoonstelling. Ook de echt grote exemplaren (zoals bijvoorbeeld de Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Bethlehem en de kapel van Diependaal) werden niet behandeld.

Dat neemt niet weg dat er nog heel wat kapellen te vinden en te onderzoeken waren (en zijn) in Herent.

In deze catalogus vindt u het resultaat van het opzoekingswerk dat enkele mensen van de Stuurgroep Erfgoed hebben gedaan de laatste twee jaren. In het bijzonder wil ik de 'trekker' van dit werk vernoemen, onze fotograaf Patrick VANDENHAUTE. De vele uren en telefoontjes hebben uiteindelijk toch hun effect gehad! Van sommige kapellen hebben we een overvloed aan informatie gevonden, van andere zo goed als niets. Daarom willen we u, bezoeker, toch nog vragen om eventuele informatie over deze of andere kapellen en kappelletjes in Herent waarover u zou beschikken, aan ons te bezorgen.

De Stuurgroep heeft alleszins de ambitie om deze gegevens die tot nu verzameld werden, verder te vervolledigen en er later eventueel een publicatie aan te wijden.

Wij willen hierbij ook iedereen die ons heeft geholpen om dit project te realiseren, bedanken voor de informatie, foto's en aanwijzingen.

Guy SAELEMAEKERS,
Voorzitter van de Stuurgroep Erfgoed van Herent

Voorwoord van de schepen van cultuur

De Herentse “Kappellekensbaan”

Iedereen weet er wel eentje staan, een oud kapelletje op de hoek van de straat, met vaak een brandende kaars, een ruiker bloemen, een rozenkrans...

Soms een beetje bouwvallig, soms nog onderhouden door een vrome buurvrouw of buurman, getuigen van een volkse devotie, vroeger vaak de vaste stopplaats van een lokale processie...

Onze werkgroep Erfgoed startte in 2010 met een uitgebreid onderzoek naar wat er nog overblijft van deze oude getuigen van onze Vlaamse eredienst. Het werd een interessante zoektocht, met veel opzoekingswerk in boeken en documenten over Herent, Veltem en Winksele.

Ook dank zij babbels met de burens en “peters” en “meters” die deze kapelletjes onderhouden, werd heel wat informatie verzameld. Uiteindelijk werden een 30-tal gebouwtjes geselecteerd, gefotografeerd en beschreven in deze catalogus.

Mijn oprechte dank aan de wijze leden van onze werkgroep voor het geduld, de inzet en de fijne samenwerking!

Wandel met ons mee door deze wonderlijke Herentse “kappellekensbaan”.

Jo DE CLERCQ
Schepen van Cultuur

Het woord 'kapel'

Het woord 'kapel' is afgeleid van het Latijnse *capella*, het verkleinwoord van *cappa* (kap, mantel). Het is etymologisch verwant aan de beroemdste kap uit onze religieuze geschiedenis, de kapmantel van de heilige Martinus van Tours. De mantel is inmiddels verdwenen, maar het woord niet. Door betekenisoverdracht is het woord *capella* vanaf de zevende eeuw gaan slaan op een kapel in de betekenis van een klein sacraal gebouw waaraan geen afzonderlijke priesters verbonden zijn, waarin niet gedoopt wordt of waar geen kerkhof aan verbonden is. In Vlaanderen slaat 'kapel' ook op de kleine kastjes die tegen bomen en huizen aangebracht worden en die een heiligenbeeldje (meestal Maria) bevatten. 'Kapel' slaat ook nog op de aan de kapel van de vorst verbonden muzikanten en later wordt die betekenis uitgebreid tot allerlei andere muziekgezelschappen.

Naar: Geybels, H., *Kapellen in Vlaanderen, vergeten verleden*, Leuven 2006

Verschillende types kapel

De toegankelijke kapel:

We onderscheiden hier drie types afhankelijk van hun grootte. De **grote kapel** is een kapel met een altaar die toegankelijk is voor meer dan 20 personen en waarin eucharistievieringen kunnen plaats vinden. Een **middelgrote kapel** beschikt eveneens over een altaar maar heeft slechts enkele stoelen. Hier kan eerder uitzonderlijk een mis opgedragen worden. Dan is er nog de **kleine kapel** waarin het niet mogelijk is om een mis op te dragen omdat er maar plaats is voor één of twee mensen.

De niet-toegankelijke kapel:

Bij de niet-toegankelijke kapel wordt het onderscheid gemaakt in functie van haar constructie. Een **niskapel** is een kleine constructie met het uiterlijk van een kapel maar enkel voorzien van een nis en geen kamer. De **zuilkapel** heeft een nis op een voetstuk en het geheel wordt op een pilaar geplaatst. Bij de **staakkapel** staat de kapellenkast op een staak en een **kapelkastje** is een klein kastje dat tegen een muur of in een boom wordt gehangen. Als speciaal type kennen we nog de **grot** die vaak een imitatie is van de Lourdesgrot met daarin een beeld van Onze-Lieve-Vrouw. Verder vinden we ook **vrijstaande beelden** op een sokkel of tegen een gevel.

KKH01 – Kapel Blakstraat 53

Coördinaten:

50° 55' 45.58" N

04° 40' 09.64" O

Situatie januari 2011: In verval. Ruïne.

Afmetingen: Br: 76 / D: 78 / H: Ong. 220

Toegewijd aan: was toegewijd aan St.-Jozef

Geschiedenis:

Over de geschiedenis van deze kapel is zeer weinig geweten. De kapel werd door vee- en vleeshandelaar VERRECK gebouwd tijdens het interbellum en was aan St.-Jozef toegewijd. Deze is de patroon of beschermheilige van de timmerlieden, maar ook van de "handswerklieden". Volgens een buurtbewoner kan de bouw van de kapel te maken hebben met een ongeval op het veld of op een boerderij (zoals er vroeger - en soms nu nog - een "ongevallenkruis" wordt gezet). Destijds kwam er een processie langs, die ook de andere kapellen van de Doren aandeed. De kapel werd een aantal keren door een voertuig aangereden en ziet er daardoor erg bouwvallig uit. Tot in de jaren 1985 was het beeldje nog aanwezig. Anno 2011 is de kapel volledig vervallen.

Bronnen:

Mondeling, GROOTJANS Richard, januari 2012

KKH02 – Kapel Keulenstraat 101

Coördinaten:

50° 55' 30.18" N

04° 41' 14.30" O

Situatie januari 2011: Niet erg onderhouden.

Afmetingen: Br: 160 / D: 45 / H: 290

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Geschiedenis:

In 1954, naar aanleiding van het Maria-jaar en op initiatief van pastoor LIEVENS van Herent, werden op verschillende plaatsen in de gemeente kapellen opgericht ter ere van Maria. Het plan voor de kapel werd getekend door een architect uit Wijgmaal, Hilaire DIERICKX, wonende in de Gebr. Tassetstraat. De bouwmaterialen (bakstenen en dakpannen) werden gratis ter beschikking gesteld door de aannemer Ferdinand JOSSE uit de Keulenstraat. De kapel werd door metser Jozef VANDEPUT (bijgenaamd: "Jef de gendarm") en met hulp van diender Jules PERSIJN opgetrokken. De kapel werd gebouwd op het privé-terrein van de familie HENDRICKX-VAN PASSEL en was een initiatief van een comité van buurtbewoners (opgericht door pastoor LIEVENS). De kapel werd ingewijd in 1954 en tot het jaar 2000 onderhouden door de bovengenoemde familie HENDRICKX. Volgens buurtbevraging wordt de site occasioneel door de gemeente onderhouden. Het oorspronkelijk plaasteren beeld werd gestolen nadat de nis, die met glas was afgesloten, geopend werd omdat er voortdurend condensatie optrad. De aankoop van dit beeld werd destijds gedragen door een omhaling in de buurt. Het nieuwe beeld werd geschonken door de buur, Prosper VAN WOLVENAER.

Bronnen:

Mondeling, Staf HENDRICKX, voorzitter kerkfabriek Herent, mei 2011

KKH03 – Kapel St.-Benedictusstraat (Benedictushoeve)

Coördinaten:

50° 54' 54.81" N
04° 39' 02.62" O

Situatie januari 2011: Bouwtoestand goed, maar niet onderhouden

Afmetingen: Br: 300 / D: 530 / H: Ong. 400

Toegewijd aan: onbekend

Geschiedenis:

Omdat de eigen boerderij van de Abdij Keizersberg tijdens de Tweede Wereldoorlog veel schade had opgelopen, waren de paters op zoek naar een plaats waar ze hun 'boerderij-activiteiten' zouden kunnen uitoefenen. "Een locatie werd gevonden in Winksele-Delle, langs de Mechelsesteenweg, waar mogelijkheden waren voor het oprichten van een grote boerderij met uitgestrekte weiden...". In 1952 werd de grond aangekocht en enkele jaren later werd begonnen met de bouw van het complex. Toen de boerderij klaar was, nam pater WODON er zijn intrek en zorgde onder meer voor de levering van melk aan heel wat scholen in het Leuvense. Zijn installatie voor het pasteuriseren van melk was de eerste in België. In samenwerking met de bacterioloog SIMONART zette hij een kweekprogramma op van resistente gewassen. Hij liet er ook de kapel bouwen om er 's zondags de mis te kunnen lezen. WODON was Benedictijn en vandaar dan ook de naam "Benedictus-hoeve". Tot in 1961 bleef de boerderij actief, maar dan werd ze overgenomen door oud-koloniaal E. STROEYKENS. Deze maakte het domein over aan de Provinciale Tuinbouwschool en in 1999 werd het overgelaten aan de gemeente Herent, die voor de hoeve een sociale functie plande. De kapel bleef na de overdracht naar de heer STROEYKENS nog een tijdje in gebruik, maar momenteel ligt ze er verlaten en onverzorgd bij.

Bronnen:

- VANNOPPEN H., De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg", Uitgave Gemeentebestuur Winksele , 1976
- VAN ERMEN E., Loven boven Altijdt Godt Loven, 100 jaar Abdij van keizersberg, Leuven, 1999
- Mondeling KUYPERS Willy, 19 sept 2011

KKH04 – Kapel Hoek Tildonksesteenweg – Wittevrouwestraat

Coördinaten:

50° 55' 15.06" N
04° 39' 56.36" O

Situatie januari 2011: Goed onderhouden

Afmetingen: Br: 404 / D: 57 / H: 255

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Geschiedenis:

De Mariakapel op de hoek van de Tildonksesteenweg en de Wittevrouwestraat in de wijk Den Doren te Herent werd in rode baksteen gebouwd in 1955 en dit op initiatief van een aantal bewoners van de wijk. Zo leert ons de overlevering en de getuigenis van André BOSMANS, die nog steeds voor het onderhoud van deze niskapel zorgt, in afspraak met Gemma VAN DER SANDE, die de nis binnenin en het Mariabeeldje zelf voor haar rekening neemt. Zij beschikt trouwens over de sleutel van de nis en de kapel staat volgens onderzoek op haar eigendom, Tildonksesteenweg 190.

André BOSMANS bekommert zich al tientallen jaren voor deze kapel en herinnert zich best de dagen toen ze werd gebouwd door de broers Jozef en Evarist VERBEECK. Zij metselden de kapel kosteloos, in het voorjaar 1955, sommige dagen in de kletsende regen. Eerst werd geld ingezameld in de wijk en verscheidene bewoners deden een flinke duit in het zakje, zoals Kamiel GRAUWELS en Therèse VERLINDEN. Maar ook in natura werd veel bijgedragen.

Landbouwer 'Berke' ARTOOS stelde een lap grond ter beschikking. Hij was toen eigenaar van de boerderij met grond, waarop nu de kapel nog staat. Door de aanleg van de 'nieuwe' Tildonksesteenweg, doorheen zijn eigendom, stond volgens Evarist VERBEECK, nu 88 jaar geworden, het bakhuis van 'Berke' aan de overkant van de straat. Het bakhuis was al scheef weggezakt en vervallen toen de kapel werd gebouwd.

"Daarom denken sommigen dat er voordien aan de overzijde van de steenweg al een vervallen kappelletje stond, maar volgens mij niet. Ik heb dat nooit geweten en ik woonde op den Doren van in 1946", aldus Evarist.

Hij vertelt verder: *“Wij vonden inspiratie in een uitgave van de Boerenbond, ik denk ‘De Boer’, begin vijftiger jaren. We trokken naar een mooie kapel, die er was in afgebeeld. Ze stond ergens in Vlaanderen. We teken- den alles af en zetten omzeggens dezelfde kapel neer op Den Doren. Steenkapper Jef TRUYENS zorgde voor de blauwe steen, Miel MASSIE leverde eveneens kosteloos bouwmaterialen, boer VERBOVEN zorgde voor de fundamente, allemaal kosteloos. Ik heb zoveel huizen gemetseld , dus deden we dat graag. Ik weet nog dat we een zeil moesten spannen, omdat het zo regende tijdens de opbouw”*. In welk jaar dat was herinnert Evarist zich niet meer.

André BOSMANS is de enige die zich dat jaartal precies weet te herinneren, met geheugensteuntje van zijn vrouw Mathilde, die documenten en foto's van toen zorgvuldig bijhoudt.

Volgens André waren ze aan het metsen de dag dat zijn zuster Madeleine trouwde, op 7 mei 1955, inder- daad in de regen en de modder. Volgens de traditie werd er een koord gehouden. Wie verder mocht stap- pen dan de koord moest eerst wat geld gooien. Deze keer niet aan de uitgang van de kerk maar aan het kapelletje in opbouw. Het verzamelde geld werd bij de rest gevoegd, dat in een fles werd gestopt, en vol- gens de legende ingemetseld onder de dakpannen van het kapelletje. Maar zowel André als Evarist zeggen zeker te weten dat in de fles uitsluitend het briefje stak met daarop de namen en het bedrag van wat deze mensen schonken. Wat er precies met het ingezamelde geld gebeurde weet Evarist niet. *“Ik weet nog wel dat de rijksten toen het minste gaven.”* André weet wel te zeggen dat het geld van de collecte gebruikt werd voor afwerking van het kapelletje. *“Toen er later een auto tegen botste heb ik één bloembak opgemetst. Men wilde mij toen de kosten betalen, maar ik heb dat niet gewild. Mijn zoon Miel heeft ook nog eens het deurtje hersteld. In de beginjaren werd er nogal wat stukgemaakt, maar de jongste jaren zijn ze braver geworden..”*, besluit André.

In ‘De Boer’ hebben wij gezocht naar het model van deze niskapel maar de identieke hebben we niet ge- vonden . Wel enkele kapellen die de opgang van de devotie tot Maria in de jaren vijftig kende. Daar speel- de het Maria-jaar (of Mariaal Jubeljaar, 8 december 1953 tot 8 december 1954) toen wellicht een rol. Volgens André BOSMANS werd er zodra de kapel er stond in de meimaand telkens het ‘Rozenhoedje’ gebe- den, zoals dit toen ook aan andere Mariakapellen gebeurde.

De kapel met de twee bloembakken vooraan werd steeds bijzonder opgeschoond tegen mei. Aanvankelijk deed dit de echtgenote van VERBOVEN, gedurende vele jaren.

Aanvankelijk stond er een bidbankje, tot in 1960. Omdat al de kinderen van André BOSMANS en Mathilde aan het kapelletje poseerden voor een foto de dag van de eerste communie is op deze foto's te zien dat in 1960, de grote dag voor Marie-Jeanne BOSMANS, de bank er nog stond maar het jaar nadien, op de foto van Emiel BOSMANS bij zijn Eerste Communie in 1961, het bankje was verdwenen.

De houten bidbank hield het in weer en wind maar goed vijf jaar uit. De kapel staat er nog altijd. Ook al kwam er al heel wat cement en mortel te pas om de losgewaaide of losgerukte dakpannen op hun plaats te houden.

Bronnen:

- Mondeling, BOSMANS André , augustus 2011
- Mondeling, VERBEECK Evarist, augustus 2011
- Mondeling Fam. MASSIE, september 2011
- Mondeling Fam. VAN DER SANDE, augustus 2011

KKH05 – Kapel Kempenlaan

Coördinaten:

50° 54' 41.14" N
0 4° 40' 02.13" O

Situatie januari 2011: zeer goed onderhouden

Afmetingen: Br: 255

Toegewijd aan: H. Hart Jezus

Geschiedenis:

Met de kapel van het H. Hart kan men spreken over een "ingevoerde" kapel. In 1997 werd deze kapel inderdaad vanuit Wakkerzeel naar Herent in de Kempenlaan verplaatst. Oorspronkelijk stond ze aan de Steenweg op Wijgmaal, waar vroeger de kasseiweg van Wakkerzeel (Werchter) eindigde en de macadamweg van Kelfs begon. Deze kapel werd er in 1922 opgericht door de ouders van Jules AERTS op een deel van hun eigendom en tegenover de landerijen waarop hun hoeve stond. Het kapelletje werd opgericht uit dank voor de behouden terugkeer van Jules AERTS en zijn broer uit de eerste wereldoorlog. Een derde broer sneuvelde op het eind van de oorlog. De kapel werd afgebroken en door Bertha, de dochter van Jules AERTS, nabij haar huis in Herent terug opgebouwd. De gemeente Herent verleende in december 1996 de bouwtoelating voor het "bouwen van een kleine kapel met oppervlakte van ongeveer 4.30 m²".

Bronnen:

HOGT, jaargang 13, Nr 3 (december 1998)

KKH06 - Ex-Kapel hoek Onze-Lieve-Vrouwstraat/Gebr Massantstraat

Coördinaten:

50° 54' 21.68" N

04° 40' 25.86" O

Situatie januari 2011: na de bouw van de apotheek blijft enkel een symbolische nis over waarin de oude sierlijsten van de vorige kapel verwerkt zijn.

Afmetingen: Br: 240

Toegewijd aan: H. Maria

Geschiedenis:

Toen onder keizer Napoleon (1804 – 1818) de vrede tussen Kerk en Staat min of meer hersteld was, vroeg en verkreeg de heer DE GOES in 1814 het akkoord van de Municipaliteit van Herent om een Onze-Lieve-Vrouwkapel op te richten in de volgende bewoordingen: *"De Heer De Goes vraagt aan Maire G. Schuermans en adjoint J.B.Vanderheyden, op de hoeck van de muur van syn pachthof, loopende langs de straet, den hoeck achter syn backhuys af te sluiten en daer een capelleken ter ere van O.L.V. op syn kost te bouwen, om daer met de processie de benedictie te geven, om de devotie tot het Alderheiligste en Maria te vervoerden (bevorderen). Herent 12 aug 1814"*. Deze kapel werd circa 1830 geplaatst door de familie SCHUEREMANS die in het Prinsenhof woonde. Het was oorspronkelijk slechts een muur met een inham waarin een O.L. Vrouwbeeld stond, afgesloten door een traliewerk.

Circa 1930 werd het volledig herbouwd in een te betreden kapel. Deze was dan ook een halte van de processie. Er worden verscheidene eigenaars vermeld: begin jaren 1960: F. COCKX (echtgenote G. SERNEELS). Vanaf 06/04/1966: F. DESCHOUWER (echtgenote V. VAN DEN HEUVEL). Wegens diefstallen van waardevolle beelden in het laatste kwartaal van de 20ste eeuw, werd het O.-L.- Vrouwbeeld door de familie VAN HOUTRYVE – DELEVAL weggehaald en vervangen door een beeld van O.-L. -Vrouw van Lourdes. De elektricien, Frans DESCHOUWER, heeft dan rond het hoofd van het beeld een kroontje bevestigd met elektrische verlichting. Dit Mariabeeld is nog in privé bezit bij de laatste kapelmeesteres die de verzorging van de kapel op zich nam vanaf begin de jaren '90 en dit naar aanleiding van het overlijden van een kleinkind. Ze kreeg de sleutel van de kapel van de toenmalige eigenaar.

De kapel werd afgebroken in 2008 door de bouw van een nieuwe apotheek. De kapel zou volgens de huidige eigenaars (apotheek) terug opgebouwd worden. Het oorspronkelijke beeld, een sedes sapientiae, zou in bezit zijn van de familie VAN HOUTRYVE - DELEVAL, toenmalige bewoners van het Prinsenhof. Marcel PIOT betwijfelt echter of dat vrij oude beeld uit deze kapel kan komen, die naar bouwtrant te beoordelen niet zo oud kan zijn. Hij vermoedt dat het beeld van de familie VANHOUTRYVE wel eens afkomstig zou kunnen zijn van de vroegere Onze-Lieve-Vrouwekapel op het kerkhof.

Bronnen:

Mondeling: Julien VANDENSANDE, mei 2011

Mondeling: Apotheekeres, februari 2011

PIOT M., Geschiedenis van Herent. Van Prehistorie tot 21ste eeuw, Genootschap voor Heemkunde van Herent, 2003, p. 732 -724.

KKH07 – Kapel hoek Wilselsesteenweg / Bijlokstraat (Bethlehem)

Coördinaten:

50° 54' 20.20" N

04° 41' 02.65" O

Situatie februari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 220 / H: Ong. 350

Toegewijd aan: Maria Regis Mundi (koningin van de wereld)

Geschiedenis:

De kapel zou vroeger op de andere hoek gestaan hebben op de eigendom van de gebroeders VAN DER HEYDEN. Op vraag van de familie VAN DER HEYDEN zou de kapel verplaatst zijn, omdat de ligging problemen gaf met het bewerken van het veld. De actuele kapel werd in 1960 gebouwd bij de verbreding van de Bijlokstraat, toen de afsluitingsmuur van het klooster afgebroken en achteruit geplaatst werd. Tijdens de tweede wereldoorlog werden in deze afsluitingsmuur openingen gemaakt voor de Engelse kanonnen die een eventuele aanval van de Duitsers via de vaart moesten tegenhouden.

Bronnen:

Mondeling Marcel PIOT, 26 augustus 2011

KKH08 – Kapel St.-Jozefsdreef (Bethlehem)

Coördinaten:

50° 54' 21.87" N

04° 40' 50.03" O

Situatie februari 2011:

Bouwkundig: goed

Intern: opslag tuingerei

Afmetingen: Br: 435 / D: 590 / H: Ong. 400

Toegewijd aan: H. Barbara

Geschiedenis:

De kapel werd in 1922 gebouwd toen het kapelletje dat op het terrein tegenover het klooster stond, werd afgebroken. De kapel werd ten tijde van het ziekenhuis gebruikt als lijkenhuisje.

Het is momenteel niet meer in gebruik, maar het is wel de bedoeling het opnieuw open te stellen. In de kapel staat een Sint-Jozefsbeeld. Aan de tuinkant staat het beeld van de Heilige Barbara in de gevel.

Volgens de legende werd de heilige Barbara van Nicomedië door haar heidense vader opgesloten in een toren, omdat ze zich tot het christendom had bekeerd. Omdat ze niet op haar beslissing wilde terugkomen, werd ze gemarteld en uiteindelijk door haar eigen vader onthoofd, waarop deze door de bliksem werd getroffen. De H. Barbara is beschermheilige van metselaars, timmerlieden, klokkengieters, beiaardiers, architecten, mijnwerkers, koks en van de gevangenen. Ze wordt ook aanroepen tegen brand, blikseminslag en schielijke dood. Ze is eveneens patrones van brandweerlui en 'gevaarlijke beroepen'.

Waarom in de kapel van het klooster van Bethlehem ook de H. Barbara werd vereerd is niet duidelijk.

Mogelijk is dat het ziekenhuis in verband werd gebracht met de 'schielijke dood'. Ook zou het kunnen dat de zusters, die een ziekenhuis hadden in Tessenderlo (Limburg), te maken kregen met zieke mijnwerkers en hun beschermheilige bij hun genezing wilden betrekken.

Bronnen:

Mondeling Marcel PIOT, 26 augustus 2011

Mondeling Zuster Harlindis, 18 januari 2012

Naar 'Sanctus, meer dan 500 heiligen herkennen' en 'Geneesheiligen in de Lage Landen' van J. CLAES, A. CLAES en K. VINCKE

KKH09 – Kapel hoek St.-Jozefsdreef / Weggevoerdenstraat

Coördinaten:

50° 54' 32.00" N

04° 40' 54.81" O

Situatie februari 2011: niet meer onderhouden

Afmetingen: Br: 85 / Totale Br:265 / H: 140

Toegewijd aan: Christus aan het kruis

Geschiedenis:

De oude omheiningmuur langs de St.-Jozefsdreef en de Weggevoerdenstraat dateert van 1738 en is opgetrokken uit grote Spaanse bakstenen. Of het kapelletje in de hofmuur van het klooster van Bethlehem zo oud is, valt echter te betwijfelen. Bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog hadden Engelse soldaten zich met hun kanonnen geïnstalleerd in het park van het klooster. Om een goed schootsveld te hebben, hadden ze langs de noord- en oostzijde bressen in de omheiningmuur gemaakt langs de St.-Jozefsdreef. De kapel zelf werd waarschijnlijk in het begin van de 20ste eeuw in de hofmuur ingekapseld door plaatselijke Herentenaars. De burens van het kapelletje hebben het muurgedeelte er rond gecementeerd, wat in die tijd nogal gebeurde, vermoedelijk om het meer vorm te geven en het beter te laten uitkomen. Het waren zij waarschijnlijk die het kapelletje versierden ter gelegenheid van de processie. Voor de muur onder het kapelletje werd een tafel geplaatst en versierd met gekleurde doeken en bloemen. De pastoor hield er halt en gaf er de zegening met het Heilig Sacrament. Anno 2011 is het kapelletje niet meer onderhouden en is het beeldje (Christus aan het kruis) in zeer slechte staat.

Bronnen:

Mondeling, Julien VANDENSANDE, mei 2011.

KKH10 – Kapel Roeselberg

Coördinaten:

50° 53' 45.02" N

04° 41' 09.88" O

Situatie februari 2011: goed, maar niet onderhouden

Afmetingen:

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw

Geschiedenis:

Oorspronkelijk was er sprake van "eene congregatie onder de Kuypers ende Kneghten en verdere wercklieden van den Heer Antonius Van Tilt, Brouwer in den Witten Leeuw tot Loven", opgericht op 12 februari 1805. Ze telde 33 leden en werd bestuurd door twee oprichters, Guilielmus RUYSEVELTS, "lijkbidder" te Leuven, en Lambertus PERMENTIER, de waard van "Het Lieve Vrouwke" in de Fonteinstraat. In wezen ging het over een soort "begrafenis-verzekering", want *"elck een zal betaelen eenen stuyver par weecke in de bussche, om daer voor te kunnen genieten naer ieder zijne dood een uytvaert van de vierde classe met de zinkinge, het welck als dan voor ieder uyt deeze bussche betaelt moet worden"*.

Daar het aantal leden na een aantal jaren steeds terugliep, besliste RUYSEVELTS in samenspraak met J. VAN NIJVEL, pastoor van Herent, om van deze congregatie een "Confrérie" of "Broederschap van O.L.Vrouw van Herent" te maken, met elk jaar op 15 augustus een bedevaart naar het miraculeuze beeld van O.L. Vrouw Licht der Blinden in Herent. De oprichtingsakte dateert van 12 november 1825.

Na de omwenteling van 1830 werd de Confrérie vereerd met de titel "van de H. Rozenkrans" en werd de bedevaart vanuit St.-Jakob gehouden op de eerste zondag van oktober, de "Rozenkransmaand". Dit leidde zelfs tot een conflict met de pastoor van Herent die zijn lidmaatschap opgaf.

Deze processie zou later in de volksmond spottend de "rapenprocessie" genoemd worden, omdat de boeren menig "bedevaarder" op terugtocht naar Leuven hun velden zagen "plunderen" om een lekkere verse raap te bemachtigen. De velden met hun gewassen paalden toen nog aan de Mechelsesteenweg.

Wanneer de bedevaarders vanaf 1832 de Roeselberg beklommen, zagen ze in de berm de verwaarloosde graven van de Belgische “oudstrijders” van 12 augustus 1831 liggen: een aantal soldaten van het tweede regiment Jagers te Voet met daarbij Luitenant VAN DIEPENBEEK. Reeds datzelfde jaar plaatsten ze er een houten kruis en een houten veldkapelletje op een staak. Volgens de Confrérie luidde het opschrift:

*“Eerbiedigen wij den grond, waar rusten vrome helden,
gesneuveld onder het vuur door burgerwist ontbrand.
De aarde dronk hier hun bloed dat alom zal vermelden
Hen danken wij het bestaan van 't dierbaar Vaderland.”*

In 1836 richtte de Confrérie, ter vervanging van het houten veldkapelletje, een gemetselde bakstenen kapel op, *“met aan iedere kant een kolon in witte steen, aan weerszijden een halfronde venster, bezet met traliëwerk, bedekt met pannelatten en schalies”*. Boven de ingang prijkte, in een halfronde nis, het opschrift:

*O Maria, Moeder van Genaden
Wil ons van Oorlog, Ziekten en duren Tijd bewaren.”*

De grond waarop het kruis en de kapel stonden, was oorspronkelijk eigendom van de stad Mechelen (aanlegger van de weg Leuven - Mechelen), die het driehoekig stukje grond bij akte van 7 november 1871 voor 100 fr. verkocht aan de stad Leuven.

Op 4 september 1904 plaatste de “Vriendenkring van Oud-Militairen van Leuven en Omliggende” (“Ligue Patriotique des anciens militaires de Louvain et environs”) links naast de kapel een arduinen obelisk. Zo kreeg men in 1904 uiteindelijk achteraan een herdenkingskruis van Luitenant Van Diepenbeek, links voraan de arduinen obelisk en rechts de stenen kapel. Achteraf zou rond de obelisk nog een vierkantig muurtje worden opgetrokken, met daarop een sierlijk smeedijzeren hekken.

Op 18 juli 1929 werd een nieuw houten kruis geplaatst om het oude, dat totaal versleten was, te vervangen. Het oude werd overgedragen aan het Stadsmuseum van Leuven.

Naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de Belgische Onafhankelijkheid bracht de toenmalige Prins Leopold en latere koning Leopold III, samen met zijn echtgenote Prinses Astrid op 10 augustus 1930 een bezoek aan de kapel en het monument. Ter herinnering werd op het monument een bronzen gedenkplaat aangebracht en zette hij zijn handtekening in het Register van de Confrérie.

In de nacht van 12 op 13 mei 1944 werden kapel, kruis en monument zwaar beschadigd of vernield door een geallieerd luchtbombardement, dat eigenlijk bedoeld was voor het spoorwegemplacement en het station van Leuven, waarbij ook in Herent 12 dodelijke slachtoffers te betreuren waren.

Reeds in de zomer van 1944 werd een houten noodkapelletje op een staak opgericht op het puin van de vroegere kapel. Het duurde heel wat jaren eer de Confrérie via de “Oorlogsschade” de kapel in haar oorspronkelijke staat hersteld kreeg. Ze werd opnieuw ingewijd op zondag 13 mei 1962. Kort na de oorlog, op 4 april 1946, werd door het stadsbestuur van Leuven een nieuw stenen kruis geplaatst achter de kapel, waarop volgende tekst gebeiteld staat:

“Ter nagedachtenis van Luitenant Van Diepenbeek van het 7de jagers te voet, gesneuveld voor het Vaderland den 13-8-1831”.

Daarbij prijkt een kruis met een leeuw en het woord Vaderland.

Het terrein, dat tot dan toe eigendom was van de stad Leuven, werd bij notariële akte, ondertekend op het gemeentehuis van Herent op 27 september 1996, overgedragen aan de gemeente Herent. Het geheel werd door het buurtcomité en de gemeente gerenoveerd.

De familie DEMESMACRE-VANLANGENDONCK liet in 1983, naar aanleiding van de doop van een kind uit de familie, een klein Mariabeeld plaatsen in de kapel.

Aan het Mariabeeld dat op 14 september 1997 in de kapel geplaatst werd is een merkwaardige voor- geschiedenis verbonden. De bekende Herentse familie MEULEMANS heeft destijds een kapelletje laten bouwen op de hoek van de O.-L. -Vrouwstraat en de Mechelsesteenweg (hoek Oude Tijd). Het was toege- wijd aan O.-L.-Vrouw van Lourdes. Om de toekomst van dat kapelletje te verzekeren hebben zij het op een bepaald ogenblik overgedragen aan de Abdij van Park Heverlee. In het begin van de jaren zestig moest het kapelletje verdwijnen omwille van de verkeersproblemen die het veroorzaakte. Het gipsen Mariabeeld was in zo'n slechte staat dat het samen met het puin van de kapel werd weggevoerd. Tussen het gemeentebe- stuur en de Abdij van het Park was overeengekomen dat de kapel op een andere plaats zou heropgebouwd worden. Deze belofte werd echter nooit ingelost. In de maand mei 1997 liet ere-abt ROGGEN van de Abdij van het Park weten dat een bevriend beeldhouwer voor hem een nieuw Mariabeeldje "Moeder en Kind" had gemaakt. Na overleg kwam men overeen dat dit beeld in de vernieuwde Roeselbergkapel zou geplaatst worden. Zodoende werd er recht gedaan aan het legaat van de familie MEULEMANS en kwam er een nieuw beeld in de aloude kapel van de Roeselberg.

Bronnen:

- PIOT M., Geschiedenis van Herent. Van Prehistorie tot 21ste eeuw, Genootschap voor Heemkunde van Herent, 2003, p 228 e.v.

- VAN DE POEL F., De Roeselberg Kapel van Herent. Beknopte geschiedenis van de Onze-Lieve-Vrouw van Herent van de Roeselberg op 12 augustus 1831 en van de kapel op de Roeselberg in Herent, Gemeentebe- stuur Herent en Buurtcomité Roeselberg, 1997

KKH 11 - Kapel Rijweg, t.o.v. Sergeysstraat

Coördinaten:

50° 53' 56.75" N

04° 40' 32.35" O

Situatie februari 2011: Zeer goed onderhouden.

Afmetingen: Br/ 100 / D: 40 / H: 240

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw

Geschiedenis:

De kapel werd gebouwd in de jaren 1950 door de Chiro ter gelegenheid van het Maria-jaar (8 december 1953 tot 8 december 1954). Deze jeugdvereniging had oorspronkelijk haar lokalen achter de gebouwen de UMAFO. De activiteiten van de jeugdvereniging verhuisden naar de Rijweg, waar een loods die gediend had voor de Expo '58 werd heropgebouwd en waar zowel de schoollokalen (twee kleuterklassen) in plaats vonden, als de Chiro zelf. Dit was een initiatief van Pastoor CUYPERS.

Nadat de kapel er jaren verwaarloosd had bijgelegen, werd ze op 19 mei 2009 opnieuw ingewijd na een grondige restauratie door een Herentse inwoner. Deze had in de Rijweg zelf een auto-ongeluk gehad, ongeluk waar hij gelukkig heelhuids was vanaf gekomen. Als dank hiervoor nam hij de restauratie van het kapelletje op zich. Enkele uren voor de inzegening werd het glasraam dat de kapel beschermde, nog stuk gegooid door onbekenden.

Bronnen:

- Parochieblad, 4317
- Mondeling Daniel YAYA, 2011
- Mondeling VANDENSANDE Julien, januari 2012

KKH 14 – Winkelsesteenweg 82 (Klavertje Vier)

Coördinaten:

50° 54' 14.65" N

04° 39' 24.41" O

Situatie februari 2011: Verwaarloosd. Op de steenweg enkel een houten nis. Aan de achterkant (op privé-domein) een verwaarloosde kapel met (Maria)beeld.

Toegewijd aan: Onbekend

Geschiedenis:

In het laatste huis van Herent op de Winkelsesteenweg op het toenmalige nummer 24, was het Couvent St.-Martin gevestigd, een kloostergemeenschap van Franse Cisterciënzerzusters uit TOURS, Religieuses de la Purification de Notre-Dame, een streng slotklooster. De zusters hadden hier, na het decreet van 1883 in Frankrijk, in België een toevluchtsoord gezocht en gevonden. Het kloostertje bezat een kleine klok, Magdalena-Francisca, in 1908 in LEUVEN gegoten bij klokkengieter Alph. BEULLENS.

Eigenaar van dit domein, die de kapel waarschijnlijk ook heeft laten bouwen, was de familie DE CAMPS. Mogelijks dateert het van de periode waarin de zusters hier hun klooster hadden. De kapel bestond uit een inham in de hoekmuur in de vorm van een grote arduinen nis, 1 m op 1.30 m groot, rustend op een arduinen dorpel en afgesloten door een traliewerk. Binnen in een groot kruisbeeld. De kapel werd dichtgemetseld nadat er een auto was op ingereden.

Aan de achterkant van de dichtgemetselde nis, dus op het privéterrein van de oude Villa BOULANGER, is een uitgebouwde kapel te vinden die anno 2011 echter niet meer onderhouden is.

Bronnen:

PIOT M., Geschiedenis van Herent. Van Prehistorie tot 21ste eeuw, Genootschap voor Heemkunde van Herent, 2003, p. 747

KKH 15 – Voormalige kapel H.-Cornelius - Elststraat

Coördinaten:

50° 55' 16.26" N

04° 40' 43.03" O

Situatie februari 2011: maakt deel uit van de buurtschool.

Toegewijd aan: was toegewijd aan H. Cornelius

Geschiedenis:

De kapel werd samen met de wijkschool gebouwd in 1909 – 1910. Ze werd “de kapel op den Doren” genoemd. Destijds waren er twee zondagsmissen: om 7u00 u en om 8u30 u. De parochie werd geleid door een pastoor en twee onderpastoors, die om beurten de pastoor begeleidden tijdens de liturgie. Er waren ook vaste misdienaars die elk een mis begeleidden Hugo en Jef BRIERS, Hugo RONDOU en Gustaaf HENDRICKX. De kapel beschikte ook over kosters met name Raymond ARTOIS en later Jan HENDRICKX, die ook het harmonium bespeelde. De ruimte werd verwarmd met een kachel en steenkool (de zgn. “eieren”). Als de wind “verkeerd” zat, zorgde die voor de nodige rookverspreiding in de kapel! Occasioneel werden er ook doopplechtigheden gehouden. Na de laatste mis dienden de misdienaars de stoelen en de banken aan de kant te zetten en plaatste de pastoor de kelk en de ciborie in een koffertje, dat door de koster mee naar huis werd genomen en dit met goedkeuring van de pastoor. Er werden niet meer hosties gebruikt dan er gelovigen aanwezig waren.

Onder Pastoor CLAESKENS (1930 – 1936) werd aan de bestaande klas op den Doren een stukje bijgebouwd als altaarruimte. Zo kon de kapel op 24 oktober 1931 ingehuldigd worden met een lof. Tijdens de week werd de kapel opnieuw klaslokaal.

Op 31 mei 1961 verscheen het K.B. dat de Dorenwijk opgericht werd onder de aanroeping van de Heilige Cornelius, tot annex afhankelijk van de Parochie Onze-Lieve-Vrouw van Herent. Sinds 1962 – 1963 werd de kapel als klas ingericht. Bij de aanpassing van de liturgie in de kerk van Herent, werd het beeld verplaatst naar de wijkkapel op den Doren. Vanaf toen werd ze door de geestelijkheid van Herent de Corneliuskapel genoemd. Dit beeld maakt nu deel uit van het roerend erfgoed van de Onze-Lieve-Vrouwekerk.

In 1974 – 1975 leerden zelfs het eerste leerjaar lezen en schrijven in de sacristie. Uiteindelijk werd de kapel opgeheven en volledig door de buurtschool ingepalmd.

Bronnen:

Mondeling met Staf HENDRICKX, voorzitter Kerkfabriek HERENT, mei 2011

TOP Stefaan, 100 jaar Vrij kleuter- en Lageronderwijs te Herent(1883 – 1983), Genootschap voor Heemkunde, juni 1984

KKV06 – Kapel hoek Roetaardstraat/Kroonstraat

Coördinaten:

50° 53' 49.81" N

04° 36' 46.00" O

Situatie januari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 318 /D: 424 /H: +/- 450

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand

Geschiedenis:

Deze kapel werd in 1876 door de familie DE COSTER gebouwd uit dankbaarheid voor de gunstige loting van hun zoon. Bijna 100 jaar later verkocht de kleinzoon de kapel samen met het aangrenzend perceel bouwgrond aan de huidige eigenaars. De kapel werd op 31 mei 1998 na een grondige opknapbeurt opnieuw ingezegend.

Na de godsdienstvervolgingen van de Franse Revolutie kende de XIXde eeuw een heropleving van de katholieke devotie. De oude religieuze orden die door de Franse Revolutie waren ontmanteld (dominicanen, franciscanen, benedictijnen) werden heropgericht en tot in de jaren tachtig ontstonden tal van nieuwe congregaties, zoals die van de Heilige Harten van Jezus en Maria, de assumptionisten, ... Negentig percent van de vandaag bestaande zustercongregaties stamt uit de XIXde eeuw. Godsdienstige boeken, beeldjes en medailles werden massaal verspreid. Overal werden devotiekruisen, heiligenbeelden, kalvaries en veldkapelletjes opgericht: uitingen van volksgeloof die eeuwenoud waren. Nu werden vooral de verering van Maria en van het Heilig Hart populair.

De Maria-cultus werd door twee elementen gestimuleerd. In 1854 sprak paus Pius IX het dogma van de Onbevleete Ontvangenis uit; al bij het eerste moment van haar ontvangenis in de moederschoot is Maria volgens de katholieke Kerk door bijzondere goddelijke genade van de erfzonde gevrijwaard.

Daarnaast waren er de – al dan niet door de Kerk erkende – verschijningen van de Heilige Maagd, vooral in de tweede helft van de XVIIIde eeuw, zeer talrijk in katholieke landen als Frankrijk, Ierland en Polen. In het bijzonder de verschijning van Maria aan Bernadette SOUBIROUS in de grot van de rots Massabiele in het Zuid-Franse stadje Lourdes in 1858 zou in de volgende decennia – en tot vandaag – aanleiding geven tot massale volksdevotie. Ook in onze contreien verrezen talloze Lourdesgrotten. Maar de kapel aan de Roetaardstraat was aanvankelijk niet aan Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes toegewijd. Ze werd in 1876 gebouwd in opdracht van de twee zusters DE COSTER van de afspanning Den Drenkeling aan de Vilvoordsebaan in Beisem. Ze meet ruim vier bij drie meter en is opgetrokken in grote brede baksteen, die achteraf bepleisterd werd. In de cementbepleistering van de voorgevel was het bouwjaar van de kapel gekrast. De deuromlijsting en de dakdragers zijn uit witte natuursteen. Op het kadasterplan kreeg de grond waarop de kapel gebouwd is een afzonderlijk nummer – sectie B nr 102C -, het wordt dus ook apart belast. Deze grond kwam – samen met de aanpalende percelen – door erfenis in het bezit van Augustinius DE COSTER (° 3/11/1866 - †5/10/1951) en later van diens zoon Judocus (Isidoor) DE COSTER (°4/7/1909). In 1965 kochten André en Agnes BEULLENS-PELGRIMS, het perceel bouwgrond op de hoek van de Kroonstraat en de Roetaardstraat en meteen ook het lapje bouwgrond dat door het perceel is ingesloten – mét kapel. Oorspronkelijk was de kapel toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand. De vroegere benaming is gebeiteld op de dwarsbalk boven de deur. Dit werd ontdekt door André BEULLENS tijdens onderhoudswerken in 1993. De Lourdesgrot is dus na 1876 in de kapel ingemetseld, zoals trouwens ook blijkt uit het feit dat zich tussen de grot en de achtergevel van de kapel nog een open ruimte bevindt van ongeveer een halve meter. Wanneer de “omschakeling” heeft plaatsgevonden hebben we niet kunnen achterhalen. Op de grot is in blikken letters ook een verwijzing aangebracht naar het dogma van 1854 – dat dit niet helemaal foutloos gebeurde, weten verwoede rallyrijders; ik wil het plezier van hun toekomstige collega’s niet bederven, u moet maar eens langslopen.

De kapel was in het verleden een belangrijk devotie-oord in de parochie Beisem. Tijdens de processies op O.-L.H.- Hemelvaart en op de eerste zondag van oktober werd het Allerheiligste er uitgestald en aanbeden. De kapel was ook de halteplaats voor een van de kruisprocessies door de velden. Tot voor enkele jaren werd er elke avond in mei de rozenkrans gebeden. Tal van buurtbewoners, vooral vrouwen, verzamelden voor het gebed, waarin de pastoor tot in de jaren zeventig voorging. De kapel was een rustpunt in het leven van de dorpsbewoners. Maar ook vele toevallige voorbijgangers kwamen op adem of vonden een schuilplaats voor de regen of onweer onder de lindebomen – de huidige werden op het einde van de jaren dertig aangeplant. Voor de kapel bevond zich, aan weerszijden van de deur, immers een cementen zitbank. Deze banken waren een schenking van Serafien ROELANTS, dochter van de Veltemse brouwer-burgemeester (1900 – 1908). Overigens werd er tot het begin van de jaren tachtig nog geregeld geofferd: mensen brachten kaarsen of gooiden geld in de speciaal daartoe voorziene gleuf rechts van de kapel, waarmee de eigenaars bloemen, planten en verf kochten voor het onderhoud.

In 1996 besloten de eigenaars tot een grondige restauratie. Daarvoor namen ze aannemer François VAN BENEDEN onder de arm, maar staken ze ook zelf de handen uit de mouwen. Eenmaal de gevel heropgemetseld, besloten de eigenaars dat het, zowel vanuit esthetisch als vanuit historisch standpunt, beter was het metselwerk van de voorgevel zichtbaar te laten. De authentieke vloertegels, een schenking van de familie VAN ROEY uit Moorsel (Tervuren) werden opnieuw gebruikt.

De kosten van de restauratie waren grotendeels voor rekenig van de eigenaars. Via het Genootschap voor Heemkunde genoten ze wel een tussenkomst van 50 000 frank van “Een kapellekensbaan”, een initiatief waarmee ABB-verzekeringen, de Landelijke Gilden, de stichting Monumenten-en Landschapszorg en de VTB-VAB tussen 1993 en 1996 financiële steun verleenden aan de restauratie van een veertigtal kapelletjes in heel Vlaanderen. Op 31 mei 1998 zegende E.H. Theo BORGERMANS, pastoor te Beisem, de kapel in.

Bronnen:

- De Streekkrant 18 augustus 1994
- Heembode Mededelingenblad, 14 (1998), Nr 2

KKV07 – Kapel Bovenbergstraat 3

Coördinaten:

50° 53' 36.02" N

04° 37' 00.39" O

Situatie augustus 2011: zeer goed onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Altijd Durende Bijstand

Afmetingen: Br: 230 / D: 270 / H: 300

Geschiedenis:

Rond 1939 bouwden Louis en Josephina KEYAERTS-DEVLEESCHOUWER, het portiersechtpaar van het toenmalige NIR-domein, op een 12-tal m2 een devotiekapel om "de oorlog te weren". De kapel werd waarschijnlijk eveneens rond 1939 door de Beisemse pastoor SCHIEMSKY ingehuldigd. De kapel draagt binnenin het opschrift: *Onze-Lieve-Vrouw van Altijd Durende Bijstand bid voor ons, 1938*

Bronnen:

Briefwisseling gemeente Herent WK/FP/BN/KL-14-24.03.1999

KKV08 – Kapel Haachtstraat / Boerbemdstraatje

Coördinaten:

50° 55' 06.84" N

04° 36' 50.34" O

Situatie januari 2011: zeer goed onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Banneux

Afmetingen: Br: 95 / D: 95 / H: 260

Geschiedenis:

De kapel werd geschonken aan de kerkfabriek door Jozef DE COSTER (geboren te Wespelaar 25/01/1898 en overleden te Leuven op 26/12/1985). De datum van schenking is voorlopig onbekend.

Oorspronkelijk had de kapel een bolvormig betonnen dak, maar onder invloed van het gewicht ervan brokkelde het metselwerk af. Er werd een nieuw dak aangebracht begin 1997. Ook het raam werd hersteld in deze periode.

In 2008 werd een nieuwe bank geplaatst. Tot hetzelfde jaar stond naast de kapel een lindeboom. Eind 2008 of begin 2009 werd deze weggehaald omdat het wortelgestel ervan de fundering van de kapel zou beschadigen. Ieder jaar wordt in de meimaand gedurende één week aan de kapel de rozenkrans gebeden. Eigenaar van deze kapel is de kerkfabriek St.- Laurentius van Veltem .

Bronnen:

-VAN HAMME G., secretaris kerkfabriek St. -Laurentius te Veltem, maart 2012

KKV09

Kapel L. Van Velthemstraat / Kerkstraat

Coördinaten:

50° 53' 58.16" N

04° 36' 51.90" O

Situatie januari 2012: bouwkundig goed, niet meer onderhouden.

Toegewijd aan: Heilige Familie

Afmetingen: Br: 151 / D: 96 / H: 340

Geschiedenis:

De kapel werd gebouwd door de bewoners van de Hoeve GINNIS ("die van Gelle"). Datum en reden van de bouw zijn echter niet gekend.

Heel wat kapellen in Beisem werden op initiatief van Pastoor VOS gebouwd. Het is dan meer dan vanzelfsprekend om enkele woorden aan hem te wijden.

Rafaël VOS werd geboren in Zandhoven, in de provincie Antwerpen, op 1 juli 1903. Hij werd priester gewijd op 27 juli 1930 en kwam als pastoor in Beisem op de laatste zondag van augustus 1953.

Aan de gedrevenheid van Pastoor VOS danken we onder meer de kapel in de Lodewijk Van Velthemstraat op de hoek met de Kerkstraat (KKV09), de kapel op de hoek van Lodewijk Van Velthemstraat met de St.-Michielsstraat (KKV10), de kapel op de hoek van de Overstraat met de Kerkstraat (KKV11) en de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux in de voetweg 50 (KKV16). Hij zorgde er ook voor dat de kapel in de Bovenbergstraat (KKV07) gerestaureerd werd en liet het kapelletje plaatsen in de tuin van de pastorie van Beisem. Dit laatste kapelletje is niet aan bod gekomen in deze tentoonstelling.

Het was ook pastoor VOS die ervoor zorgde dat er een klok in de kerk van Beisem bijkwam en die het orgel in diezelfde kerk liet vernieuwen.

Pastoor Vos overleed in Leuven op 5 januari 1981.

Bronnen:

- VANNOPPEN H., De Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijk van Velthem, Uitgave Gemeentebestuur Veltem-Beisem, Tielt 1976
- mondeling van buurtbewoners 24 februari 2012
- grafsteen op het kerkhof van Veltem

KKV10 – Kapel Lodewijk Van Velthemstraat / Sint-Michielstraat

Coördinaten:

50° 53' 57.32" N

04° 36' 34.28" O

Situatie augustus 2011: niet erg onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Afmetingen: Br: 98 / D: 57 / H: Ong. 340

Geschiedenis:

Vóór 1955 stond er voor de boerderij ter hoogte van huis nr. 63 in de Lodewijk van Velthemstraat een oude lindeboom. Hieraan was een klein houten kapelletje bevestigd met hierin een Mariabeeld en twee witte porseleinen vaasjes met rode bloemen erin.

August OVERLOOP had deze houten kapel gemaakt. Spijtig genoeg zijn er geen foto's meer van deze boomkapel. De mensen kwamen er "lindevliegerkes" oprapen om thee te maken.

De lindeboom was echter vrij oud en onderaan zelfs hol vanbinnen.

Toen men een nieuwe straat (toen nog Vilvoordsebaan) aanlegde, moest deze boom wijken.

Pastoor VOS wou graag veel kapelletjes in zijn parochie. Hij spoorde Martha VAN CUYCK (boerderij nr. 59) aan op om een stukje niet gebruikte grond een kapel te laten bouwen. De oudste zoon, Frans DEWINTER, ging bij de buurtbewoners rond om bij te dragen in de kosten van de bouw. En zo is de kapel er gekomen, ter vervanging van het Mariakapelleke aan de lindeboom.

Bronnen:

Mondeling, Mr DEWINTER (eigenaar perceel), november 2011

Mondeling, Mevr. Magda DEWINTER, januari 2012

KKV11 – Kapel Kerkstraat / Overstraat

Coördinaten:

50° 54' 06.13" N

04° 36' 54.20" O

Situatie augustus 2011: goed, maar niet onderhouden

Toegewijd aan: H. Hart

Afmetingen: Br: 410 / D: 165 / H: 370

Geschiedenis:

“Op de hoek van de Kerkstraat en de Overstraat staat er een heel mooi kapelletje gezet door de metser Filip VANDERVEKEN van Veltem (ook Pirre Coppens genoemd) en zijn werkmannen. Twee maal per jaar met de rondgang van de processie werd er halt gehouden en de zegen gegeven. Tafels werden buitengezet om de heiligenbeelden op te zetten en de mensen wat te laten rusten. De mis werd opgedragen door Pastoor VOS en hij werd daarvoor goed geholpen met vrijwilligers. De kapel was ook goed onderhouden. Eens per week werd het altaar en de vloer geschuurd door vrijwilligsters en elke zaterdag werden verse bloemen gebracht door Maria DE GREEF. Zij woonde op de hoek van de Binnenstraat en was al moe toen ze aankwam, maar op de hoek in de winkel stond haar stoeltje al klaar om wat te rusten. Na wat gerust te hebben ging ze samen met mijn dochter met een pot water en de bloemen de kapel versieren. Spijtig dat dit alles verdwenen is. Pastoor VOS en Maria DE GREEF zijn beide overleden. Dat was de goeden ouden tijd. Dank U wel aan alle goede vrijwilligsters. Alleen de mooie kapel is gebleven en wij kunnen alleen nog terugdenken aan al dat schone.”

Getuigenis van Mevr. Ludovica VAN ROEY, ook “Wiske van de winkel” genoemd, uitbaatster van het café/kruidenierszaak en danszaal “Bij Wiske” gelegen op de hoek van de Overstraat en de Kerkstraat.

De kapel draagt volgende inscriptie:

**Beisem dankt het Allerheiligste Hart van Jezus
1762 - 1962**

De datum 1762 heeft hierbij betrekking op de bouwdatum van de St-Michielskerk.

Rond september 1999 werd de omgeving van de kapel door de gemeentediensten heraangelegd.

Bronnen:

Gemeentelijk Info-blad

Mondeling Mevr. VAN ROEY L, september 2011

KKV12 – Kapel Mechelsesteenweg/ Rijgelstraat

Coördinaten:

50° 56' 16.65" N

04° 37' 15.06" O

Situatie augustus 2011: niet onderhouden (in verval)

Toegewijd aan: St.-Rochus

Afmetingen: Br: 260 / D: 300 / H: 370

Geschiedenis:

Bij de aanleg van de steenweg in 1730 werd deze kapel reeds vermeld. Ze werd opgericht ter bestrijding van de pest die vroeger vaak in onze streken opdook. De kapel werd verwoest tijdens de eerste wereldoorlog maar volledig terug opgebouwd. In de tweede wereldoorlog werd ze opnieuw verwoest en nadien hersteld door E. MOMMAERTS en Henri DE COSTER. In 1987 werd de kapel ter gelegenheid van de feesten voor 300 jaar Buken, opnieuw geschilderd en binnenin gerestaureerd. Voor dezelfde gelegenheid werd de processie opnieuw samengesteld en ging deze uit.

De kapel was een halteplaats tijdens de drie jaarlijkse processies die vroeger in Buken uitgingen. Tweemaal werd halt gehouden tijdens de "grote toer" en eenmaal tijdens de "kleine toer".

De "Grote toer": van de kerk naar de Philomena-kapel aan het gemeentehuis, verder langs de Mechelsesteenweg richting Leuven met halte aan de St.-Rochuskapel op de hoek van de Rijgelstraat, zo verder naar de Spekstraat, de Grote Spekstraat om langs de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van de VII Weeën en het kapelletje bij WINNENINCKX terug naar de kerk te gaan. De bovengenoemde Philomena-kapel is ondertussen afgebroken en alleen de rondboog ervan bestaat nog.

De "Kleine toer": van de kerk naar de Philomena kapel, via de Mechelsesteenweg naar de St.-Rochuskapel, om via de Rijgelstraat terug te keren naar de kerk.

Bronnen:

PIOT M., Buken en zijn verleden, Boek en Vorm Winksele, 1987

KKV13 – Kapel Grote Spekstraat 6

Coördinaten:

50° 56' 07.81" N

04° 37' 04.10" O

Situatie augustus 2011: Bouwtoestand: goed,
maar niet onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van VII weeën

Afmetingen: Br: 390 / D: 460 / H: Ong. 420

Geschiedenis:

De kapel werd gebouwd in 1937 omdat in de oorlog 1914 - 1918 een vluchtlinge de belofte zou gedaan hebben een kapel op te richten als haar man heelhuids de eerste wereldoorlog zou doorkomen. De kapel draagt het opschrift:

**NOOD-ZOekt-TROOST
BUKEN
AAN O.L. VROUW
VAN-VII-WEEËN**

De verwijzing naar Buken kan misschien eigenaardig overkomen, maar tijdens de bouw van de kapel behoorde 'Beneden-Veltem' parochiaal bij Buken en tot vandaag is dat nog steeds zo. De kapel lag op de "grote toer" van de processie die twee maal per jaar uitging. Deze vertrok aan de kerk naar de Philomena-kapel aan het gemeentehuis, verder langs de Mechelsesteenweg richting Leuven met halte aan de St.-Rochuskapel op de hoek van de Rijgelstraat, zo verder naar de Spekstraat, de Grote Spekstraat om langs de kapel van Onze -Lieve- Vrouw van VII Weeën en het kapelletje bij WINNEPENNINCKX terug naar de kerk te gaan.

Bronnen:

Piot M., Buken en zijn verleden, Boek en Vorm, Winksele, 1987

Vannoppen, H., Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijk van Velthem, Tielt, 1976

KKV14 – Kapel Leuvenstraat 57 (Heersemmolen)

Coördinaten:

50° 54' 45.69" N
04° 36' 38.09" O

Situatie augustus 2011: niet onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw Onbevleete Ontvangenis

Afmetingen: Br: 100 / H: Ong. 390

Geschiedenis:

Zeskantige sokkel met zeskantige (lege) vitrinekapel, zonder beeld. Een smalle gleuf laat toe om een (gelde-lijk) offer te brengen.

In 1876 vinden we de familie FREYS op de molen. Johannes FREYS uit de Binnenstraat en zijn echtgenote Marie NEEFS uit Bertem kochten de watermolen. Vanaf 1882 zetelt FREYS in de gemeenteraad van Veltem-Beisem.

In 1881 bouwde FREYS de kapel. In 2009 werd de kapel beschadigd door een onweer waardoor de glazen "stolp" beschadigd werd en de houten bol met kruisbeeld, boven op de kapel, kapot ging. Ondertussen werd dit laatste echter hersteld. Het plaasteren beeld, dat nog steeds in bezit van de eigenaar is, werd omgeven door een bladerkrans. De handen van het Mariabeeld zijn echter niet meer origineel. Jarenlang werd door onbekenden een kaars gebrand in de kapel.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijck van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem
- ORBAEN, mondeling op 15 september 2011.

KKV15 – Kapel Leuvenstraat 57 (Heersemmolen, achteraan)

Coördinaten:

50° 54' 44.38" N

04° 36' 31.91" O

Situatie januari 2012: kapel verplaatst, nog verder af te werken

Toegewijd aan: was toegewijd aan St.-Jozef

Afmetingen: Br: 64 / D: 64 / H: 220

Geschiedenis:

De kapel werd gebouwd in 1959 door Jan VERBIEST en Frans GINIS . Deze laatste was de tweede molenaar en schoonfamilie van Johan FREYS, de oorspronkelijke bewoner van de molen. De zoon van J. FREYS, Daniël, was laatste molenaar van de 'Engelse molen', zoals de Heersemmolen ook wordt genoemd.

Het beeld werd gestolen of is alleszins niet meer aanwezig. De kapel werd in 2011 afgebroken wegens de werken uitgevoerd door Aquafin, maar nadien aan de oever van de Leibeek, die de grens vormt met Erps-Kwerps, terug opgebouwd. De namen van de beide initiatiefnemers zijn bovenaan in de rechterzijdant van de kapel ingekrast in het cement en nog gedeeltelijk leesbaar.

Bronnen:

- ORBAEN, mondeling 15 sept 2011

- VANNOPPEN, H., Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijk van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem.

KKV16 – Kapel tussen Kerkstraat en Binnenstraat

Coördinaten:

50° 54' 14.06" N

04° 36' 54.30" O

Situatie augustus 2011: goed onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Banneux

Afmetingen: B: 85 / D: 235 / H: 260

Geschiedenis:

Vrij recente gebouwde kapel (1952) uit recuperatiematerialen. Vermelding op de zijkant:

**JAN
(VERB)IEST
(FRANCOIS) CRABBE**

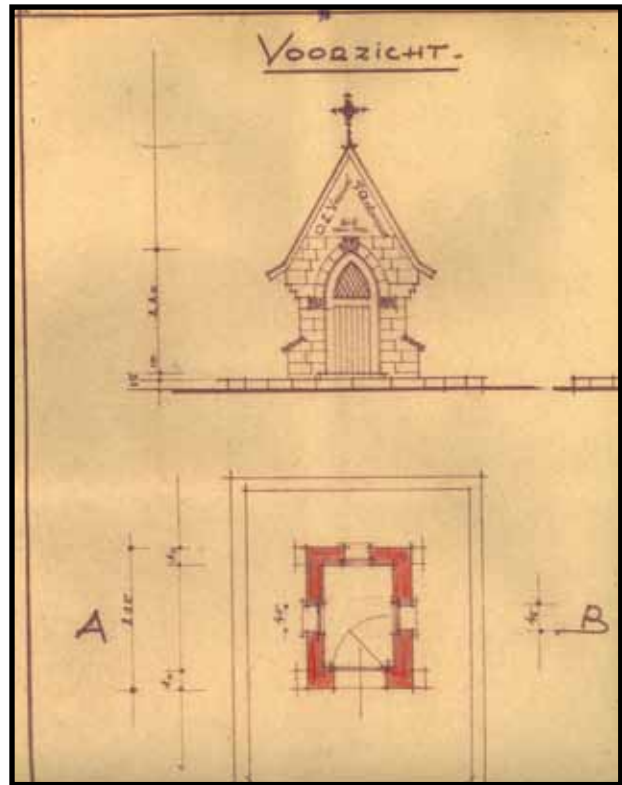
Op de plaats van de huidige kapel stond vóór 1952 een lindeboom met een klein boomkappelletje. Toen de boom verdween hebben de burens geld verzameld en werd op initiatief van Frans CRABBÉ een nieuwe kapel gebouwd door metser Jan VERBIEST. De kapel werd toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Banneux. Door buurtbewoners worden nog steeds kaarsen gebracht.

Banneux is een bekend Mariabedevoortsoord. Het bedevaartsoord ontstond nadat de twaalfjarige Mariette BECO (25 maart 1921 - 2 december 2011) verklaarde dat Maria haar tussen 15 januari en 2 maart 1933 acht keer was verschenen en dat Maria zich toen de *Vierge des Pauvres* ("Maagd van de Armen") had genoemd. Ook zou zij om de bouw van een kapel gevraagd hebben; deze werd nog in hetzelfde jaar op de plaats van de Mariaverschijningen, de voortuin van het huis van de familie Beco, gebouwd en ingezegend. Haar verklaringen werden tussen 1935 en 1937 door een bisschoppelijke commissie onderzocht. Vanaf 1948 bouwde men aan een basiliek. Op 19 maart 1942 gaf bisschop KERKHOF van Luik toestemming tot de verering van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux en op 22 augustus 1949 bevestigde hij het bovennatuurlijk karakter van de verschijningen, waarna in 1952 de erkenning door het Vaticaan volgde. Banneux groeide uit tot een drukbezocht bedevaartsoord. Het wordt jaarlijks door zo'n 700.000 pelgrims bezocht. Er bevindt zich een bron, die door Maria aan Mariette getoond zou zijn, waaraan een geneeskrachtige werking wordt toegeschreven. In 1985 werd Banneux bezocht door Paus Johannes Paulus II.

Bronnen:

Mondeling, Mevr. CRABBE, 22 oktober 2011

Wikipedia, januari 2012

KKV17 – Kapel Binnenstraat (nabij hoek Leuvenstraat)

Coördinaten:

50° 54' 19.03" N

04° 37' 09.96" O

Situatie augustus 2011: zeer goed onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw en St.-Antonius

Afmetingen: Br: 215 / D: 250 / H: 280

Geschiedenis:

Ontwerp van de Veltemse architect J. PENNINGCKX uit 1955. Het ontwerp verschilt echter van de definitief gebouwde kapel.

De initiatiefnemer was het echtpaar ORBAEN-VANMINSEL. Een collecte werd gehouden in de buurt om de kapel te bekostigen. In één van de aanpalende huizen woonde een varkenshoeder en dit is dan ook de reden dat St.-Antonius met zijn varken een beeld heeft in de kapel. Voorts is er ook een beeld van de H. Maria en een kruisbeeld. De kapel was, zoals vele andere kapellen, een halteplaats van de processie. In de meimaand zijn er nu nog steeds gebedsstonen, die echter niet meer zo talrijk worden bijgewoond als vroeger toen er soms tot honderd gelovigen kwamen bidden. De kapel wordt verzorgd door de derde generatie van de initiatiefnemers.

Bronnen:

Mondeling Mevr. MEULEMANS, november 2011

KKV18 – Kapel Groenstraat/Overstraat

Coördinaten:

50° 54' 16.66" N

04° 37' 38.35" O

Situatie januari 2011: bouwkundig goed, amper verzorgd.

Afmetingen: Br: 180 / D: 170 / H: 330

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand

Geschiedenis:

Een kapelletje gebouwd in 1829 ter ere van Moeder Anna en Onze-Lieve-Vrouw. Het stond voor het huis van de familie VAN DOREN (zie ook het boek "Bijzondere gebouwen in Herent", blz 59). De familie vertelde dat dit kapelletje gebouwd werd toen Henri VAN DOREN, de latere burgemeester, zwaar ziek werd. Hij beloofde een kapel te bouwen als hij genas. Dit gebeurde, de kapel werd gebouwd en hij werd 92 jaar. De kapel wordt dan ook hernomen in het wapenschild van de betrokken familie en staat er als zinnebeeld van trouw aan God, Onze-Lieve-Vrouw, de parochie St-Laurentius en de landelijke omgeving ervan.

De oorspronkelijke kapel was in witte zandsteen gemetst en werd door vier wilde kastanjabomen omgeven. Door rechttrekking en verbreding van de straat moest deze kapel verdwijnen en werd ze vervangen door de huidige kapel, gebouwd rond 1938. Er bleven dan slechts twee kastanjelaars over die ondertussen door taxusstruiken werden vervangen. De kapel was ook een halteplaats van de jaarlijkse processie die uitging ter gelegenheid van St.-Laurentius. Ze werd voor deze gelegenheid dan ook door de eigenaars versierd. Nog steeds vinden er in de meimaand gebedsstonen plaats aan de kapel.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijck van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem
- VANDOREN Raymond, Uitgebreide familiestamboek kroniek Familie VANDOREN Felix, GELLENS Livina, 27 mei 2004 (privé document)
- Mondeling, familie PAUWELS (nov 2011)

KKV19 – Kapel Groenstraat/Stationstraat

Coördinaten:

50° 54' 04.14" N

04° 37' 47.24" O

Situatie januari 2011: verzorgd

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen

Afmetingen: Br: 215 / D: 215 / H: 320

Geschiedenis:

Gebouwd in 1955 door giften van de heer DE WEERD en zijn echtgenote de toenmalige apothekeres. In de meimaand vinden er nog steeds gebedsstonen plaats aan de kapel. Hiertoe worden zo'n 300 folders in de gemeente verdeeld.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijck van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem

KKV20 – Kapel Kroonstraat/Molenstraat

Coördinaten:

50° 53' 56.92" N

04° 37' 41.39" O

Situatie augustus 2011: zeer goed onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw ter Koorts

Afmetingen: Br: 175 / D: 190 / H: 300

Geschiedenis:

Te Veltem vereerde men St.-Laurentius tegen brand (in de betekenis van branderige huiduitslag), 'rappen' en puisten. Onze-Lieve-Vrouw ter Koorts werd vereerd in de kapel van de Vilvoordsebaan. Laurentius was een Romeins diaken die op een gloeiend rooster werd gebraden. De pastoor belas de kinderen en ze werden gezegend met de relik van St.-Laurentius. De bedevaarders trokken daarna driemaal biddend rond de kerk. Men moest negen vaderonzen en negen weesgegroetjes op negen achtereenvolgende dagen bidden wilde de bedevaart helpen.

De Atlas der Buurtwegen (ca. 1850) gaf Wed. Jacques SOETEMANS als eigenaar van de grond waarop het kapelletje van de Kroonstraat stond. (Volgens LAUWERS klopt dit niet.)

In 1723 zou een schaapherder gebeten zijn door een hondsdolle hond en als gevolg hiervan aan de koorts en hondsdolheid overleden. Dit gaf aanleiding tot de bouw van de kapel. De persoon die de kapel onderhield, mocht het aanpalende stuk grond gebruiken.

De kapel werd in 1967 verplaatst naar de huidige standplaats en heeft een identieke vorm als de voorgaande, die zich ter hoogte van de oprit van huisnummer 43 aan de Kroonstraat stond.

Het Mariabeeld dateert volgend LAUWERS van 1723 en is door molm aangetast.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijck van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem

- Mondeling, LAUWERS, Augustus 2011

KKV21 – Kapel Brusselsesteenweg / Peterburgstraat

Coördinaten:

50° 53' 42.25" N

04° 36' 15.16" O

Situatie augustus 2011: Onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Afmetingen: Br: 240 / D: ong. 320 / H: 320

Geschiedenis:

Gebouwd in 1870 door P.L. DECOSTER en M. SOETEMANS die in de naburige woning woonden. De zoon van de opdrachtgevers moest zijn legerdienst doen. De ouders beloofden dat indien de zoon toch niet opgeroepen werd (uitgeloot werd), ze een kapel zouden bouwen. De zoon werd niet opgeroepen maar stierf wel een jaar later aan tuberculose.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, Geschiedenis van Veltem-Beisem, het dorp van Lodewijck van Velthem, 1976, Uitgave Gemeentebestuur van Veltem-Beisem

- Mondeling, Mevr. VAN OOST, 9 augustus 2011

KKV24 – Kapel Terbankbosstraat 3

Coördinaten:

50° 53' 22.71" N

04° 37' 03.35" O

Situatie augustus 2011: niet onderhouden

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Afmetingen: Br: 190 / D: 230 / H: 3007

Geschiedenis:

De kapel werd gebouwd door één der vroegere eigenaars van de aanpalende woning, de heer LALLEMAND. De bouwdatum en de aanleiding voor het oprichten van deze kapel zijn echter onbekend. Het huidige Mariabeeldje werd geplaatst door de familie van de actuele eigenaars.

Bronnen:

-D'HONDT Wim, mondeling, januari 2012

KKW02 – Kapel Neerijsestraat

Coördinaten:

50° 54' 00.56" N

04° 38' 35.00" O

Situatie januari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 178 / D: 146 / H: Ong. 350

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw met kind

Geschiedenis:

In 1840 zou ene 'Veuve Jacques VERHULST' eigenaar geweest zijn van de kapel. In het registratiekantoor Haacht anno 1903 worden als eigenaars de erfgenamen van Jozef BUELENS vermeld. De kapel werd reeds in 1842 vermeld door pastoor VERWIMP als "Kapellen ter ere van de H. Maged Maria gebaud te Winxele: agter den smid Joannes FREYS in de Rykestraet door Henricus VERHULST anno 1827". Op 7 mei 1944 werd er een nieuw Onze-Lieve-Vrouwbeeld ingewijd. Het kapelletje werd dan voor een groot deel vernieuwd.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg", Uitgave Gemeentebestuur Winksele, 1976
- Brief Eerste Schepen Bex, dd 23 maart 2004, aan Genootschap voor Heemkunde van Herent

KKW03 – Kapel Hoek Vilvoordsebaan / Wijtham

Coördinaten:

50° 54' 13.71" N
04° 39' 03.80" O

Situatie januari 2011: zeer goed onderhouden

Afmetingen: Br: 165 / D: 165 / H: Ong. 325

Toegewijd aan: Maria met kind

Geschiedenis:

De kapel werd in 1838 opgericht door J. PERDIEUS en Seraphina VERHULST. PERDIEUS was pachter van het Hof ter Halvestraete. Wegens tegenslag zou hij deze kapel opgericht hebben. Ze werd in 1938 afgebroken (verplaatst), naar aanleiding van de verbreding van de kasseiweg van de Vilvoorsebaan. Een hernieuwde kapel werd achteruitgebouwd met de oude steen erin gemetst. De kapel werd dan 90° gedraaid, want oorspronkelijk stond ze met de rug naar Herent toe gekeerd. Ter gelegenheid van de Sacramentsprocessie van Winksele werd de kapel versierd met een rondboog (zie foto). Deze rondboog is nu nog steeds in privébezit. Op 31 mei 1997 werd ze opnieuw ingewijd naar aanleiding van de zoveelste verplaatsing naar achter. De kapel werd dan namelijk verplaatst boven op de overwelfde Hogebeek.

De kapel wordt verzorgd door een dame uit een familie die al generaties lang de zorg en het onderhoud van de kapel op zich neemt. Deze kapelmeesteres beschikt over een volledige "garderobe" om het Mariabeeld aan te kleden.

Bronnen:

H. VANNOPPEN, De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg", Uitgave Gemeentebestuur Winksele, 1976

KKW04 - Kapel Hoek Dalenstraat / Bodemveldstraat

Coördinaten:

50° 53' 49.51" N

04° 39' 00.19" O

Situatie januari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 175 / D: 140 / H: Ong. 400

Toegewijd aan: Onze-Lieve-Vrouw

Geschiedenis:

Wie vanuit het centrum van Winksele de Dalenstraat inkomt, ziet al van ver een kapelletje staan. Op de hoek van de Dalenstraat en de Bodemveldstraat pronkt een Onze-Lieve-Vrouwekapelletje in classicistische stijl, dat heel wat ouder lijkt dan het jaartal 2005, dat erop staat, laat vermoeden.

Het volgende verhaal kregen we te horen van de buurtbewoners van de Dalenstraat.

Toen Jozef SPRUYT, de grootvader van Guillaume, Jean Baptiste en Berthe DENON uit de Dalenstraat, het ene dode beest na het andere in zijn stal aantrof, deed hij de belofte aan Onze-Lieve-Vrouw dat hij een kapelletje zou plaatsen wanneer de rampspoed zou ophouden. Wanneer er inderdaad geen koe meer doorging en zijn ziek paard zelfs beter werd, hield hij zijn belofte. Hij deed in zijn eigen boomgaard drie van zijn beste perenbomen uit en zette daar een kapelletje op ter ere van Onze-Lieve-Vrouw. Tot bij de verkoop van het huis nummer 44 waar het bij hoorde, werd het kapelletje door de nakomelingen van Jozef SPRUYT mee onderhouden.

Wat weten we over Jozef SPRUYT?

Josephus SPRUYT werd geboren in Herent op 24 juli 1844, als zoon van Franciscus SPRUYT uit Kampenhout en Maria Elizabeth MERCKX uit Leuven. Wanneer hij naar Winksele verhuisde, hebben we niet kunnen terugvinden, maar het lijkt waarschijnlijk dat dit gebeurde bij zijn huwelijk. Zijn kinderen Maria Bertha, Johannes Emile en Josephine SPRUYT werden in Winksele geboren.

Sinds wanneer stond het kapelletje aan het huis nummer 44?

In Henri VANNOPPEN's "De Geschiedenis van Winksele, de Weergalm van de IJzerenberg" lezen we dat het kapelletje zou opgericht zijn door het hof Terrijcke van de gewezen Jezuïeten. Het hof Terrijcke (soms ook hof ter Rijke) stond eertijds in de Klein Dalenstraat. Verder vinden we dat pastoor VERWIMP een lijst opmaakte van de kapelletjes in zijn parochie in 1842 en dat er toen "op de baen van Loven naer Vilvoorden aen de Keeromstraet" één van de "5 gemetselde heiligdommetjes stond, door devote families opgericht".

Het lijkt dus zeer onwaarschijnlijk dat het kapelletje waarover pastoor VERWIMP het heeft in 1842, het zelfde zou zijn als dit, dat door SPRUYT werd gebouwd. Er zijn een aantal aanwijzingen dat er al vóór Jozef SPRUYT een kapelletje stond in die buurt. Er is de al vermelde lijst van Pastoor VERWIMP uit 1842. Tussen 1810 en 1832 werd een stuk land van de parochie verpacht “ontrent het Lieve Vrouwken” en gelegen naast “de oude baene van Loven op Vilvoorden”. Zou het hier misschien om een kapelletje gaan?

Op de kaart van VANDERMAELEN uit 1859 – Jozef SPRUYT was toen 15 jaar - staat een kapel aan de splitsing van de Dalenstraat en de Bodemveldstraat maar aan de kant van de Dalenstraat.

Misschien stond er al vóór Jozef SPRUYT z'n belofte deed een kapelletje in de Dalenstraat, maar verkeerde dat in zo'n slechte staat dat hij het vernieuwd heeft? Alleen bijkomend onderzoek kan hier klaarheid brengen.

De buurtbewoners weten dat er vroeger ook drie beelden in stonden: één van Onze-Lieve-Vrouw, waarschijnlijk één van de H.-Antonius, die o.a. aanroepen wordt voor zieke dieren en nog een derde beeld van een onbekende heilige. De drie beelden werden door de inmiddels overleden apotheker VAN DEN BUSSCHE weggenomen om ze te laten restaureren, maar blijkbaar is dat een werk van zeer lange adem, want tot nu toe is enkel het Lieve-Vrouwebeeld teruggekomen.

Het Lieve-Vrouwebeeld dat momenteel in de kapel staat, zou uit de eerste helft van de XXe eeuw stammen. Cor ENGELN, bij wie we navraag hebben gedaan over het beeld, baseert zich hiervoor op het feit dat het niet uit één blok is gehouwen en omdat de haarwring te laag zit voor een ouder beeld. Het kindje Jezus is waarschijnlijk XIXe-eeuws, maar het kroontje zou uit de XVIIIe eeuw kunnen stammen.

De huidige plaats aan de splitsing van de Dalenstraat-Bodemveldstraat is het resultaat van heel wat onderhandelingen tussen de burgemeester en de nieuwe en vroegere eigenaars van het huis nummer 44 in de Dalenstraat waar het kapelletje bij hoorde. Toen het huis van de heer en mevrouw Herry-DENON enkele jaren geleden verkocht werd aan de huidige eigenaars VAN AERSCHOT-DE MAESENEER, waren deze laatst genoemden genoodzaakt het te verplaatsen om de geplande aanpassingen aan hun huis te kunnen uitvoeren. Zij hebben dan ook bekomen dat het op hun kosten verplaatst werd naar de huidige locatie waar het zeker beter tot zijn recht komt (afgebroken juli 2004).

Bronnen:

Genootschap voor Heemkunde van Herent, Mededelingenblad 23(2007) Nr.1

H. VANNOPPEN, De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg”, Uitgave Gemeentebestuur Winksele, 1976

KKW06 – Kapel Hoek Potestraat / Ellestraat

Coördinaten:

50° 55' 20.12" N

04° 37' 58.10" O

Situatie januari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 160 / D: 110 / H: 250

Toegewijd aan: Maria met Kind

Geschiedenis:

De kapel werd in 1829 of 1837 opgericht door Antonius VANDEVELDE en Christina DE VLEESCHOUWER aan de hoeve "van de Witte Reuts".

"Op de hoek van de Ellestraat en de Potestraat, bij de vroegere boerderij van de familie Peeters, ligt het kapelletje van "de Reuts". Wie was nu deze familie Peeters, verwant aan de familie Vanderveken? Carolus Vanderveken, gehuwd met Petronella Vleminx, woonde in 1781 als pachter op het vroegere kasteel van Winksele, het Hof ter Beken van de adellijke familie van Cauwenhoven. Dit pachthof bevond zich eertijds, voor wie van Delle komt, links op de hoek tussen de Lipselaan en Vilvoordsebaan, achteraan begrensd door de St.-Jobsweg. Carolus was toen schepen in Winksele en overleed in 1795. Twee kleinzonen van hem vestigden zich in Delle: J.B. Vanderveken (1796 -1853) woonde in de Broekstraat en Philippe Vanderveken (1798 -1886) in de Kleine Spekstraat. Een dochter van de laatstgenoemde, Maria Catharina Vanderveken (°1847) trouwde op 26 oktober 1870 met Antoon Peeters ('de Reuts') (1834 -1904), een zoon van kuiper-landbouwer Jacques Peeters en Marie De Vleeshouwer (kuiper = tonnenmaker). Antoon Peeters en zijn gezin bleven inwonen in zijn ouderlijk huis in de Potestraat. Hun zoon, Philip Aloïs Peeters (°1871), trouwde met Adelia Petronilla Goossens (°1862). Hij werd de 'Witte Reuts' genoemd en bouwde de hoeve op de hoek van de Ellestraat en de Potestraat. Eén van zijn zusters, Amelie Peeters (°1876) huwde met Jozef de Behault du Carmois, die even verder in de Potestraat een brouwerij begon die echter geen succes werd. Het brouwerijgebouw, waarvan nog een deel van de schouw bestaat, werd omgebouwd tot woningen. Nu nog zeggen de Dellenaars: "Die woont in de kam". Kam of kamme komt van het Latijnse woord "camba" dat brouwerij betekent. Eén van de zonen van de "Witte Reuts", Frans Peeters (°24/01/1901 - +02/05/1964), gehuwd met Julia Kinnen, zette de boerderij verder. Hij was tijdlang raadslid van de gemeente Winksele. Hun hedendaagse afstammelingen noemt men 'die van Frans van de "Wittte Reuts"'.

Het kapelletje werd volgens E.H. Verwimp, pastoor van Winksele (1829- 1863), in zijn "Manuael" vermeld als gebouwd in 1837 door Antonius Vandevelde en echtgenote Christina De Vleeshouwer. Deze familie woonde verderop in de Ellestraat, naar de Groenstraat toe, en was verwant met de familie Peeters, want de vader van "de Reuts", Jacques Peeters, was getrouwd met de zuster van Christina De Vleeshouwer, Marie. Enkele jaren later, in 1841, bouwde de familie Peeters zelf een kapel verderop in de Ellestraat. 'In de goede oude tijd' zoals de mensen zeggen, was het kapelletje op de hoek van de Potestraat en de Ellestraat, één van de rustpunten in de toen traditionele processie, die jaarlijks door de straten van Delle trok, op het ritme van de trage melodie van de muziekstukjes, ten gehore gebracht door de meestappende fanfare. Voor deze gelegenheid was de kapel op zijn prachtigst versierd, 'gepalleerd', met bloemenslingers, vazen en kaarsen, want dan werd aan de neergeknielde mensen de zegen met het Heilig Sacrament gegeven door de pastoor. Ook tijdens de meimaand en op andere momenten van het jaar werd het kapelletje prachtiger versierd dan doorheen het jaar. "

Lic. Hist. Marcel Piot

De kapel werd na tussenkomst van de buurtgemeenschap gered van afbraak op 8 maart 1993 wanneer de achterliggende hoeve Peeters afgebroken werd.

Op de website "Ik hou van Delle" lezen we ook nog;

"Op 25 mei 2010 kwam er nog een actiecomité tot stand om de bomen te redden. De twee lindebomen naast de kapel waren noch ziek, noch te oud en vormden evenmin een gevaar voor de buurt. Volgens de buurtbewoners behoorden ze tot het dorpsgezicht van Delle en waren ze vergroeid met het landschap en de mensen die er woonden. De buurtbewoners vreesden met de kap voor onherstelbare schade aan het kapelletje. Ze waren bovendien kwaad omdat ze nooit waren ingelicht over de plannen, ook niet op de infovergaderingen (gehouden ter gelegenheid van de heraanleg van de Potestraat). Ondanks hevig protest gingen de bomen een dag later tegen de grond. Er kwam nog een interpellatie op de gemeenteraad van juni 2010, maar de bestuurscoalitie maakte er zich vanaf met enkele smoesjes. Een van de bomen zou ziek geweest zijn. Zij beloofde wel twee andere bomen – twee elzen – met een minder breed wortelgestel."

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg", Uitgave Gemeentebestuur Winksele, 1976
- COOPMANS K., HAMELS J., MONDELAERS M., PENOEY G., VAN MINSEL P., 100 jaar Delle. 1900 – 2000,
- Comité "Ik hou van Delle" (<http://ikhouvandelle.be/Geschiedenis/kapelletjesvanDelle.aspx>)

KKW07 – Kapel Hoek Ellestraat / voetweg 45

Coördinaten:

50° 55' 14.23" N

04° 37' 44.99" O

Situatie januari 2011: goed onderhouden

Afmetingen: Br: 128 / D:99 / H: Ong. 325

Toegewijd aan: Heilige Familie

Geschiedenis:

In de kapel staat een Onze-Lieve-Vrouwbeeld met onderaan de inscriptie: "B.M.V. DIELEGEM". De afkorting B.M.V. staat voor "Beata Maria Virgo", de Zalige (ook "gebenedijde") Maagd Maria.

"Dielegem": In JETTE stond de abdij van Dielegem. Van deze abdij, die gesticht werd in 1100, is enkel het abdijpaleis uit de 18de eeuw overgebleven, ontworpen door architect L.B. DEWEZ. Welke de link is tussen deze abdij en het kapelletje is echter onbekend.

Antoon PEETERS, ook genoemd Den Reuts, werd geboren in Delle op 13 juli 1834. Hij trouwde met Maria Catharina VANDERVEKEN op 26 oktober 1870 en het echtpaar kreeg 7 kinderen. In 1871 bouwde hij het kapelletje van de Heilige Familie in de Ellestraat. Antoon PEETERS was lid van de eerste kerkfabriek van de parochie Delle. Hij overleed op 28 december 1904.

Na verloop van tijd was de kapel, die in slechte toestand verkeerde, aan restauratie toe. Op verzoek van Gust GOOSSENS, voorzitter van de parochieraad, begonnen enkele parochianen met herstellingen. De kosten werden betaald met een deel van de inkomsten van de jaarlijkse parochiale feesten. De kapel werd uiteindelijk op maandag 17 mei 1991 opnieuw ingewijd. Op initiatief van de Landelijke Gilde Winksele-Delle werd tijdens de Kruisdag een wandeling georganiseerd langs de Delse velden tijdens dewelke de kapel officieel werd ingewijd.

Bronnen:

- H. VANNOPPEN, De geschiedenis van Winksele, de weergalm van de IJzerenberg", Uitgave Gemeentebestuur Winksele , 1976
- Comité "Ik hou van Delle" (<http://ikhouvandelle.be/Geschiedenis/kapelletjesvanDelle.aspx>)

Inhoudstafel

Kapellen in HERENT

KKH01 Blakstraat 53	[6]
KKH02 Keulenstraat 101	[7]
KKH03 Sint-Benedictusstraat	[8]
KKH04 Hoek Tildonksestnwg / Wittevrouwstraat	[9]
KKH05 Kempenlaan	[11]
KKH06 Hoek Onze-Lieve-Vrouwstraat / Gebr. Massantstraat	[12]
KKH07 Hoek Wilselsestnwg / Bijlokstraat	[14]
KKH08 Sint-Jozefdreef	[15]
KKH09 Hoek Sint-Jozefdreef / Weggevoerdenstraat	[16]
KKH10 Roeselberg	[17]
KKH11 Hoek Rijweg / Sergeysstraat	[20]
KKH14 Winkselsestnwg 82	[21]
KKH15 Voormalige Sint-Corneliuskapel – Elststraat	[22]

Kapellen in VELTEM

KKV06 Roetaardstraat	[23]
KKV07 Bovenbergstraat	[25]
KKV08 Hoek Haachtstraat / Boerbemdstraat	[26]
KKV09 Hoek L. Van Velthemstraat / Kerkstraat	[27]

KKV10 Hoek L. Van Velthemstraat / Sint-Michielstraat	[28]
KKV11 Hoek Kerkstraat / Overstraat	[29]
KKV12 Hoek Mechelsestnwg / Rijgelstraat	[30]
KKV13 Grote Spekstraat 6	[31]
KKV14 Leuvenstraat - Heerseemolen	[32]
KKV15 Leuvenstraat – Heerseemolen (achteraan)	[33]
KKV16 Tussen Kerkstraat en Binnenstraat	[34]
KKV17 Binnenstraat	[35]
KKV18 Hoek Groenstraat / Overstraat	[36]
KKV19 Hoek Groenstraat / Stationstraat	[37]
KKV20 Hoek Kroonstraat / Molenstraat	[38]
KKV21 Hoek Brusselsestnwg / Peterburgstraat	[39]
KKV24 Terbankbosstraat 3	[40]

Kapellen in WINKSELE

KKW02 Neerijsestraat	[41]
KKW03 Wijtham	[42]
KKW04 Hoek Dalenstraat / Bodemveldstraat	[43]
KKW06 Hoek Potestraat / Ellestraat	[45]
KKW07 Hoek Ellestraat / Voetweg 45	[47]